

Ліпчевська Інна Леонідівна,

докторка філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,

науковий співробітник відділу дидактики

Інституту педагогіки НАПН України,

м. Київ, Україна

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ: ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ

В умовах воєнного стану очевидними є утруднення з дотриманням дидактичних принципів доступності навчання, його систематичності та послідовності. Як наслідок, порушується принцип міцності засвоєння знань, умінь і навичок, наявні значні освітні розриви та втрати учнів у навчанні.

Результативність освітнього процесу насамперед залежить від:

- сформованості в учнів функційної та цифрової грамотності, вміння вчитися, здатності та готовності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності;
- умотивованості та здатності вчителів до професійно-педагогічної діяльності в умовах непередбачуваних глобальних впливів; їхньої інформаційно-цифрової компетентності;
- наявності сучасного (цифрового) освітнього середовища закладів загальної середньої освіти та доступу до навчальних матеріалів усіх учасників освітнього процесу;
- наявності в учнів і вчителів технічних ресурсів для навчання в змішаному/гібридному/дистанційному форматі.

Одним з першочергових завдань, які постали перед системою початкової освіти, є залучення інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес з урахуванням індивідуально-психологічних і індивідуально-типологічних особливостей учнів 1–4 класів. Отже, важливою освітньою складовою підготовки майбутніх учителів початкової школи є розвиток їхньої здатності та готовності до використання інформаційно-комунікаційних технологій і цифрових освітніх ресурсів у майбутній професійній діяльності, а саме:

- здійснення інформатичної підготовки студентів відповідно до вимог професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи;
- розвиток умінь і навичок студентів з використання інформаційно-комунікаційних технологій у викладацькій і навчальній діяльності;
- розвиток методичної компетентності студентів з використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи;
- ознайомлення студентів з сучасними трендами інформатизації та цифровізації початкової освіти.

Зміст освіти сучасного вчителя початкової школи має розкривати питання:

- інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес початкової школи: психолого-педагогічні засади використання інформаційно-комунікаційних технологій у початковій освіті; аспекти цифрової трансформації початкової освіти; сутність і зміст цифрової компетентності вчителя початкової школи; дидактичний потенціал використання інформаційно-комунікаційних технологій і сучасних форм, методів, прийомів і засобів навчання в початковій освіті;
- використання універсальних інформаційно-комунікаційних інструментів як засобу комунікації, організації освітнього процесу, навчання й оцінювання освітніх здобутків учнів у початковій школі, зокрема ознайомлення з можливостями платформ Google Classroom, Human, Prosvita, Moodle, Нові знання, Єдина школа, Атомс; сервісами для проведення відеоконференцій і онлайн-зустрічей Zoom, Google Meet, Webex і Skype; додатками Animoto, WordArt, Prezi, Ed.ted, PowToon, MindMeister, Rebus1, Kahoot, Padlet, ThingLink, Canva, Liveworksheets, LearningApps, Storyjumper, Miro;

–залучення штучного інтелекту в професійно-педагогічну діяльність вчителя початкової школи, наприклад огляд сервісів DeepAI, Paintbytext, Bedtimestory, Talk to Books, MakeMyTale, Mubert, Kaiber, Pictory, ChatGPT, Tome.

Згідно концепції «Освіта 4.0» у постіндустріальному суспільстві тенденція до широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій у освітньому (навчальному) процесі закладів загальної середньої освіти є сталою і буде зберігатися в довгостроковій перспективі незалежно від наявності/відсутності зовнішніх глобальних непередбачуваних факторів.

Зазначені питання є обов'язковими для опанування вчителем в умовах тотальної цифровізації освіти.

Література

1. Ліпчевська І. Організаційно-дидактичні умови формування вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. *Молодь і ринок*. 2023. № 4/212. С. 143–148. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277336.>, <http://lib.iitta.gov.ua/736245/>.
2. Ліпчевська І. Розвиток умінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи : дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки : 011. Київ, 2024. 464 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739908/>
3. Ліпчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації: робота з науково-пізнавальним текстом у початковій школі. *Молодь і ринок*. 2022. № 9–10(207–208). С. 127–133. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.268469.>, <http://lib.iitta.gov.ua/736243/>.
4. Малихін О. В., Ліпчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації як складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 4. С. 59–67. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-59-66>, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734163>.
5. Малихін О. В., Ліпчевська І. Л. Педагогічна майстерність учителя початкових класів: візуалізація навчальної інформації в початковій школі : метод. посіб. Київ : "Вид-во Людмила", 2023. 74 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736554>
6. Малихін О., Арістова Н., Ліпчевська І. Аналітичні матеріали: дидактичні особливості організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. Т. 11, № 10. С. 56–62. URL: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-008>
7. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти : Постанова Каб. Міністрів України від 24.07.2019 р. № 688. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п#Text> (дата звернення: 17.07.2022)
8. Програма великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок». *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyy.svitanok.pdf>
9. Anxiety among school-age children in war-affected areas in Ukraine and ways to reduce it: parents' views/O. Malykhin et al. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2023. Vol. 1. P. 553–563. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7088> (date of access: 18.04.2024)
10. Educators' feedback on website "Overcoming stress and anxiety together: teachers – schoolchildren – parents" / A. Kaupuzs et al. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2023. Vol. 1. P. 564–574. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7089> (date of access: 18.04.2024)